

REKORD IN DVE PRVENSTVI HIMALAJSKE ODPRAVE, V KATERI JE BILO SEDEM SLOVENCEV

SREČNI ODPRAVARJI NA MOUNT EVEREST

Hrvaška mednarodna alpinistična himalajska odprava Everest '97 pod vodstvom izkušenega zagrebskega alpinista **Darka Berljaka**, sicer tajnika Hrvaške planinske zveze, ki je bila na poti od letošnjega 30. marca do 9. junija in v kateri je bilo tudi sedem slovenskih alpinistov, je bila na prvi pogled manj uspešna. Na tiskovni konferenci pred odhodom sta predvsem **dr. Iztok Tomazin** in **Pavle Kozjek** razložila svoje velike načrte: dr. Tomazin naj bi v okviru projekta »Ski 8000« smučal čisto z vrha najvišje gore sveta, 8848 metrov visokega Mount Everesta, v bazni tabor na severni, tibetanski strani gore, kjer je lani poskušal smučati **Davo Karničar**, pa mu to zaradi orkanskih vetrov in nesreče, ko je močno pomrznil po rokah, ni uspelo, Pavle Kozjek pa naj bi sam preplezal prvenstveno smer med Centralnim in Hornbeinovim kuloarjem na tibetanski strani gore. Zaradi izjemno neugodnega vremena ni uspel nobeden od obeh načrtov, kljub temu pa je že po grobi analizi mogoče oceniti, da je bila ta odprava izključno po zaslugi slovenskih alpinistov nadvse uspešna in se celo lahko pohvali z dvema prvenstvoma: Pavle Kozjek je prvi Slovenec, ki je na vrh Everesta priplezal popolnoma brez uporabe dodatnega kisika, odprava, v kateri so bili Slovenci, pa je bila do svojega odhoda iz baznega tabora na severni strani gore letošnjo pomlad edina, ki se je vrnila z vsemi živimi in zdravimi člani.

NEOBETAVEN ZAČETEK

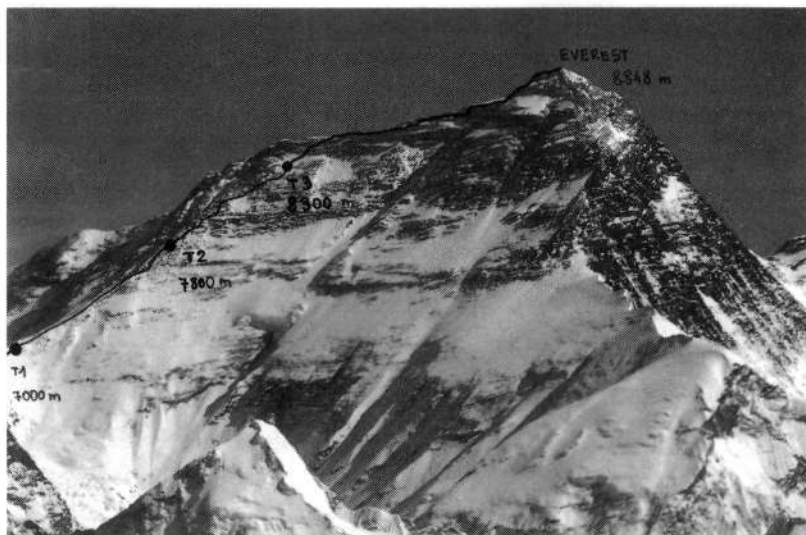
V odpravi je bilo enajst Hrvatov, sedem Slovencev, in sicer poleg Kozjeka in Tomazina tudi **Aco Pepevnik**, **Milan Romih**, **Stojan Burnik**, **Bojan Leskovšek** in **Smiljan Smodiš**, ter po en Nemec in Bosanec, vsega skupaj torej 20 alpinistov. Po prihodu v Nepal so imeli od 5. do 12. aprila aklimatizacijske vzpone v pogorju

Langtang, kjer so plezali in hodili na višino okoli 6000 metrov, od 17. do 19. aprila so se vozili v Tibet, se pravi na Kitajsko, na severno stran Everesta, in 19. aprila prispeli v avtomobilsko bazo na nadmorski višini 5200 metrov. Do 24. aprila so se aklimatizirali na okoliških vrhovih in spet hodili do višine 6000 metrov, od 25. do 27. aprila pa so z jaki hodili do izpostavljene baze na nadmorski višini 6400 metrov, tam postavili svoj pravi bazni tabor in se takoj lotili dela na gori. Tako je bil že 29. aprila na Severnem sedlu postavljen prvi višinski tabor na nadmorski višini 7070 metrov, 3. maja pa naj bi stal tudi že drugi tabor.

Vendar je veter odpihlil te upe. Z gore se je vrnil dr. Tomazin s pljučnim edemom, smrtno nevarno boleznijo, in bil prepričan, da bo odtlej priklenjen v baznem taboru. Štiri dni pozneje so fantje na višini 7800 metrov vendarle postavili drugi višinski tabor, ko pa so se vrnili v bazni tabor, se je začelo obdobje orkanskih vetrov, sneženja in viharjev, ki so na gori ugasnili osem življenj. Tako so vse odprave, na tej strani gore pa jih je bilo okoli deset, do 16. maja ostale v svojih baznih taborih. Toda ko so se prvi alpinisti iz mednarodne hrvaške odprave vnovič odpravili na goro, so videli, da je bilo popolnoma uničeno njihovo prejšnje delo, kajti viharji so z gore dobesedno odpihnili vse, kar so plezalci prej postavili.

VIHARJI SO RAZDEJALI TABORE

Brž ko se je vreme nekoliko popravilo, so Kozjek, Petrin, Stiller, Tomazin in dva Šerpi iz izpostavljenega baznega tabora spet odšli na goro in priplezali do drugega višinskega tabora, do višine 7800 metrov. Tam so videli pravo razdejanje, ki so ga povzročili viharji minulih dni: našim odpravljajem je dobesedno izginil šotor z

Vršni del severnega pobočja Mount Everesta z včrtano smerjo, po kateri sta plezala Pepevnik in Kozjek, in višinski tabori.

Letošnja zmagovalca Everesta Pavle Kozjek (Milton) in Aco Pepevnik (Krka)

Foto: Mirko Kunšič

vso opremo, drugi šotor pa je bil popolnoma uničen. Zaradi hudega mraza in vetra so se odločili za umik. Dr. Tomazin je na to višino — za vsak primer — prinesel svojo smučarsko opremo, naslednji dan pa je v baznem taboru ugotovil, da je med vzponom prejšnjega dne utrpel zmrzline, ki so mu onemogočile vsakršno nadaljno aktivnost na gori.

Tudi če bi prišel na vrh gore, z njega ne bi mogel smučati zaradi izrednega pomanjkanja snega; viharji so sicer zasnežene dele gore spremenili v popolnoma skalne predele, zaradi tega pa se je hoja po snegu marsikje spremenila v pravo skalno plezanje.

Dne 20. marca se je vreme vendale nekoliko umirilo in na goro so odšli Aco Pepevnik, Milan Romih in **Šerpa Konga** ter prespali v drugem višinskem taboru, ki so ga bili poprej postavili. Naslednji dan so nadaljevali proti tretjemu taboru in popoldne prispeli tja, na nadmorsko višino 8300 metrov, vendar sta se morala Romih in Konga zaradi slabega počutja takoj vrniti nižje, medtem ko je Pepevnik tam prespal.

Naslednje najzgodnejše jutro, ob treh, se je s kanadskim plezalcem **Garyjem Adamsom**, ki je prenočil v bližnjem šotoru, začel vzpenjati proti vrhu, ki sta ga v mrzlem in vetrovnem vremenu skupaj dosegla okrog 10.35. To je bil prvi slovenski vzpon na vrh Everesta s severne, tibetanske strani. Prav kratak čas sta ostala na vrhu, potem je Pepevnik sestopil prav do Severnega sedla, do prvega višinskega tabora.

SEDMI IN OSMI SLOVENEK NA EVERESTU

Isti dan, 22. maja, so Pavle Kozjek, Nemec **Sepp Stiller** in **Šerpa Dangima** prišli »v enem zamahu« od prvega do tretjega višinskega tabora. Oba Evropejca sta tam prenočila, Šerpa pa se je vrnil v nižje tabore.

Dan pozneje, 23. maja, sta Kozjek in Stiller ob petih zjutraj začela svojo dolgo in visoko pot proti vrhu gore. Potem ko se je Kozjek odločil, da bo tudi od tod dalje hodil in plezal brez kisikove maske na obrazu, se je enako odločil tudi Nemec.

Vreme je bilo razmeroma lepo, predvsem brez hudih vetrov, ki so dneve pred tem razsajali po grebenih Everesta, vendar so bile prav zaradi vetrov minulih dni razmere za plezanje izredno težavne; veter je namreč z grebena spihal ves sneg, tako da se je naporna hoja spremenila v pravo alpinistično plezanje visokih težavnostnih stopenj na nadmorski višini med 8300 in 8800 metri.

Ko sta bila na višini 8650 metrov, je Stiller odnehal: bil je popolnoma izčrpan in čisto pravilno se je odločil za sestop. »Takrat sem za nekaj trenutkov pomislil, ali ne

Pogled navzdol preko druge stopnje (8700 m) v severnem grebenu Everesta.

bi moral iti z njim, da bi mu morebiti pomagal, ker je bil v resnici do skrajnosti onemogel, vendar mi je zagotovil, da bo zmozel sam. Potem ko mi je zaželel srečno pot, sem pomislil, da bi mu v tej višini pravzaprav lahko zelo malo pomagal,« nam je pripovedoval Pavle Kozjek.

Tako je slovenski plezalec sam nadaljeval vzpon do vrha, ki ga je dosegel ob 13.40. Postal je rekorder: prvi Slovenec, ki je prišel na najvišjo goro sveta popolnoma brez uporabe dodatnega kisika.

Nekaj časa je bil na vrhu, kjer je fotografiral vse, kar se mu je kazalo s »strehe sveta«, malo je premišljeval, malo sedel in ob bambusovem kolu, zabitem globoko v kamniti vrh, okoli katerega so bile navezane molilne in državne zastavice in napol zakopani nekateri majhni predmeti, ki so jih nekateri alpinisti prinesli gori za spomin, potem se je odpravil na strmo pot navzdol.

V tretjem višinskem taboru ga je čakal Sepp, zvečer so prišli še Hrvat **Danko Petrin** in **Šerpa Tensing**, ki sta prespala v sosednjem, indonezijskem šotoru, kot so jima nekdanji lastniki dovolili, čeprav se niso imeli več namena vrniti tja gor, ker je bila njihova odprava končana; Petrin je naslednji dan nameraval oditi na vrh, kar pa mu je preprečilo zelo vetrovno vreme, ki se je spet začelo. Tako so 24. maja vsi štirje sestopili v bazni tabor, štiri dni pozneje, ko jim je tako in tako poteklo dovoljenje za plezanje na vrh, iz izpostavljenega baznega tabora odšli v avtomobilski bazni tabor, 31. maja pa

prispele v nepalsko glavno mesto Katmandu in se 8. junija odpravili domov.

Aco Pepevnik, član Plezalnega kluba Rifnik iz Šentjurja pri Celju, in Pavle Kozjek, član Alpinističnega odseka Ljubljana Matica, sta sedmi in osmi slovenski alpinist, ki sta stala na vrhu Mount Everesta. Prva Slovenca na Everestu sta bila 13. maja 1979 **Andrej Štremfelj** in **Nejc Zaplotnik**, dan pozneje je na vrh priplezal **Stane Belak-Šrauf** (skupaj s Hrvatom **Stipetom Božičem** in Šerpo **Ang Hujem**). Deset let pozneje, dne 10. maja 1989, je bil na vrhu **Viki Grošelj** (skupaj s Stipetom Božičem, ki je bil to pot na vrhu že drugič), poldrugo leto pozneje, 7. oktobra 1990, pa sta bila na vrhu zakonca **Marija** in **Andrej Štremfelj** (ki je bil to pot prav tako drugič na tem vrhu). Ta dan je priplezal na vrh tudi **Janez Jeglič**. Šest let in pol pozneje sta bila na vrhu spet dva Slovenca.

Sponzorji Pavleta Kozjeka za odpravo Everest '97 — Glavni sponzorji: Miron d.o.o., Statistični urad Republike Slovenije in **Tomaž Banovec**, Komisija za alpinizem pri Planinski zvezi Slovenije, Alpinistični odsek in Planinsko društvo Ljubljana Matica, KD Mark, Papi sport.

Drugi sponzorji in donatorji: Elsing d.o.o., Didakta d.o.o., Koto d.d., Annapurna — športna trgovina, Poteza d.d.

PRECEJ ČASA BO MINILO, PREDEN BOM V CELOTI DOJEL TISTE TRENUTKE

NA VRHU EVERESTA BREZ KISIKA

PAVLE KOZJEK

23. maj se je zame in za mojega soplezalca **Seppa Stillerja** začel nenavadno zgodaj. Ura je bila pol dveh ponoči, ko je bilo spanja za naju konec. Kar iz spalnih vreč sva prižgala oba gorilnika, ki pa sta v peklenem mrazu dajala od sebe kaj malo toplote in ni bilo bojazni, da bi se centimeter debelo ivje na notranji strani šotora stalilo. Naš zadnji, tretji višinski tabor je bil namreč na 8300 metrih — to je nad vrhovi večine osemtisočakov, in na takšni višini bi kaj drugega tudi težko pričakoval. V skromnem šotorčku, že tako premajhnem za dva, je bil poleg naju še kup nepregledno nametane hrane in opreme, tako da sva noč preživela na pol sedé na pol leže, naslonjena drug na drugega. Vendar spanec ni bil vprašanje; prejšnji dan sva preskočila en tabor in naredila tisoč tristo višinskih metrov, od Severnega sedla do trojke, in si tako prihranila noč na dvojki, najbolj zoprimem in neudobnem taboru na severni strani Everesta.

Ura je bila skoraj pet zjutraj, ko sva se končno spravila iz najinega skromnega bivališča. Noč se je medtem neopazno izgubila v kovinskodem jutru in mraz je

še bolj pritisnil. V noge me je zeblo, odkar sem zlezel iz spalne vreče in zdelo se mi je, da imam v čevljih led. Pravzaprav me občutek sploh ni varal, saj sem v notranjih čevljih zjutraj zares našel tenko plast ledu; očitno jih zvečer nisem dovolj dolgo sušil nad kuhalnikom... Zdaj je za to prepozno, čas neusmiljeno teče in treba se je odpraviti proti vrhu.

Molilne in državne zastavice, na vrhu slovenska, navezana okoli kola na najvišji točki našega planeta.

